

Η «ΕΡΑΣΜΙΚΗ» ΠΡΟΦΟΡΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀκριβοῦς προφορᾶς τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς εἶναι κατ' ἀρχὴν ἐπιστημονικὸν καὶ δὲν δικαιολογεῖ συναισθηματισμούς οὔτε βεβαίως ἔχει σχέσιν μὲ τὰς περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγενήθη ὁ καταγγελλόμενος ὡς ἀδολιοφθορεὺς) Ἔρασμος.

Ἄλλωστε πολὺ πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς φιλόλογου καὶ θεολόγου δημοσιεύσεως τοῦ διαλόγου του : *De recta Latini Graecique sermonis pronuntiatione* (1528) ἄλλοι λόγιοι διετύπωσαν ἀναλόγους θεωρίας, ὡς ὁ Ἴσπανὸς Antonius Nebrissensis (1436) ὁ γνωστὸς τυπογράφος καὶ ἀνθρωπιστῆς Aldus Manutius (1508) καὶ ὁ Jerom Aleander (1512). Ἐπὶ πλεόν ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοιούτων ἀρχῶν ἤρchiσε κατ' οὐσίαν ἀπὸ τοῦ 1540 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Cambridge διὰ τῶν καθηγητῶν John Cheke καὶ Thomas Smith, ἔκτοτε δὲ ἡ περὶ τὴν προφορὰν τῶν γραμμάτων καὶ ἐπαγγελίαν τῶν λέξεων ἔρευνα καὶ συζήτησις ἐξηκολούθησαν ἀδιαλείπτως μέχρι τῆς σήμερον.

Οἱ Ἕλληνες βεβαίως πιστεύομεν ὅτι παρὰ τὰς ἐπελθούσας φυσιολογικὰς ἐξελίξεις παραμένομεν οἱ οὐσιώδεις καὶ ζωντανοὶ φορεῖς τῆς φωνητικῆς παραδόσεως καὶ θλιβόμεθα διότι ἡ διδασκαλία τοῦ Johannes Reuchlin (1455—1521), ὁ ὁποῖος ἐμαθήτευσεν εἰς τοὺς βυζαντινοὺς λογίους τῆς διασπορᾶς, δὲν ἀνεχαίτισε τὰς μεταρρυθμιστικὰς τάσεις τῆς ἐποχῆς του.

Ἐὰν τὸ εἶχεν ἐπιτύχει δὲ θὰ ἡσθανόμεθα σήμερον ὑπὸ τινα ἐποψιν ἀποκεκομμένοι ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπον φιλολογικὸν κόσμον, οὔτε ὅμως καὶ τὰ ἐλληνικὰ κείμενα θὰ ὑφίσταντο τόσας δοκιμασίας καὶ μεταμορφώσεις εἰς τὰ στόματα τῶν ξένων, ὥστε νὰ καθίστανται πολλάκις ἀκατάληπτα μεταξὺ ὁμογλώσσων συναδέλφων.

Ἄλλ' ἐνῶ οὐδεὶς εὐλόγως δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ὀρθότητα μερικῶν πορισμάτων (λ.χ. τὴν ἀποδεικτικὴν ἀξίαν τῆς ὀνοματοποιίας ἢ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ τονικοῦ στοιχείου ὡς ἀφετηρίαν ἀλλοιώσεως τοῦ προσωδιακοῦ ῥυθμοῦ, ἢ ὅτι τὸ βῆ βῆ τοῦ Κρατίνου ἀπέδιδε τὸ βέλασμα τῶν προβάτων καὶ τὸ Ἄριστοφάνειον αὐ αὐ τὸ γαύγισμα τοῦ σκύλου κ.ἄ.) ἢ φωνητικὴ ἀνασυγκρότησις τοῦ κλασσικοῦ λόγου ἐν τῷ συνόλῳ του ἀποτελεῖ ἀφελῆ οὐτοπίαν : σχηματοποιεῖ τὰ πάντα καταργοῦσα τὰς διαλεκτικὰς καὶ διαχρονικὰς ἀποχρώσεις καὶ αὐθαιρέτως συμπληροῦσα πολυάριθμα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἄδηλα. Πρὸς τούτοις, οἰαδῆποτε φωνητικὴ ἀπόδοσις μοιραίως προσδιορίζεται καὶ ἀφομοιοῦται ἀπὸ τὰς φθογγικὰς ἰδιορρυθμίας καὶ τὴν ἰδιοσυστασίαν τῆς γλώσσης τοῦ ἐκάστοτε ὁμιλοῦντος.

Τὸ πρόβλημα ὅμως παρουσιάζει καὶ τὴν πρακτικὴν του ὄψιν : ἡ ἀνασύνδεσις τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον πνευματικῶν ἰδρυμάτων μὲ τὴν βυζαντινὴν φωνητικὴν παράδοσιν ἔχει μόνον θὰ ὠφέλει τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας διὰ τῆς διασπάσεως τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον μᾶς χωρίζει ἀπὸ τοὺς ξένους, ἀλλὰ καὶ θὰ καθίστα ἐκείνους κοινωνοὺς τῆς ἐνιαίας γλώσσης καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ βίου ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.